

SHOP IN BEELD

#01

Visie

In Nederland is sekswerk een legaal beroep. Het beroep en de sekswerkers zelf worden echter zwaar belast door een groot stigma. SHOP zet zich al jaren in om dit stigma te bestrijden en het sekswerk uit de taboesfeer te halen en meer bespreekbaar te maken.

Wanneer er bij seksuele dienstverlening of bij andere vormen van arbeid dwang, misleiding, uitbuiting, intimidatie of geweld komt kijken, is er sprake van mensenhandel. Dit is onacceptabel. De verbetering van de positie van (ex)sekswerkers en slachtoffers van mensenhandel zijn daarom ook al jaren een speerpunt voor SHOP.

Onze cliënten zijn vrouwen, mannen en transgenders. In de aanpak van SHOP staan deze cliënten centraal. Onze zorgprofessionals respecteren hun levenskeuzes en gaan naast hen staan. De relatie die zo met de cliënten ontstaat, is gebaseerd op respect en gelijkwaardigheid. We bespreken wat iemand kan en wil en proberen het beste in hem of haar naar boven te halen. We kijken naar iemands krachten en mogelijkheden en bouwen van daaruit verder. Slachtoffers van mensenhandel (uit de seksindustrie en andere sectoren) motiveren we om de cirkel van schaamte en geheimen te door-

breken, zodat ze op eigen kracht uit verkeerde of benauwende situaties komen.

In dit eerste magazine brengen we de reguliere werkzaamheden van SHOP in beeld. We bezoeken onder meer met een veldwerker een raamstraat, lopen een dag mee met de 24-uursopvang en horen van de zorgcoördinator wat haar motiveert om dit werk te doen. Ook laten we een aantal bijzondere projecten zien die in 2017 zijn uitgevoerd. Kunstproject BEMIN geeft een kijkje in het leven achter het gordijn en voor minderjarigen is een speciaal advies- en informatiepunt in het leven geroepen. SHOP wil dat haar cliënten weer de regie over hun eigen leven nemen. We zijn het slachtofferschap voorbij.

Maria Scali
Directeur SHOP

INHOUD

Wat doet SHOP?

Hoe verloopt een hulptraject bij SHOP?

22

24

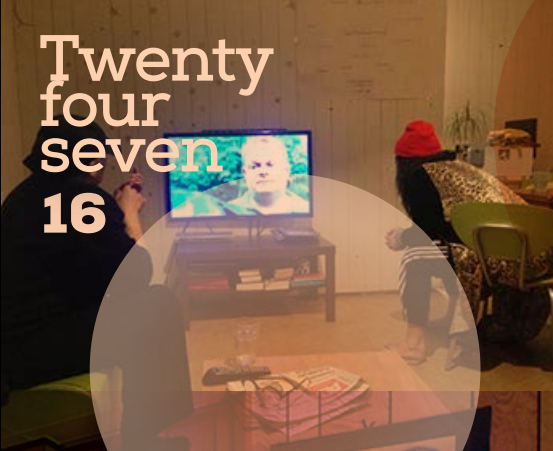
Regie over je eigen leven

36

Visie

2

Twenty four seven

16

Bouwen aan vertrouwen

28

40

Kijkje achter het raam

10

VISIE Voorwoord van Maria Scali, Directeur SHOP	2
WAT DOET SHOP? Hulpverlening op 7 punten	6
KIJKJE ACHTER HET RAAM Bemin, een bijzonder project van Spot 46	10
TWENTYFOURSEVEN Leven in de 24-uursopvang	16
ROUTE BIJ SHOP Hoe verloopt een hulptraject bij SHOP?	22
AAN HET WOORD Interview met de zorgcoördinator	24
BOUWEN AAN VERTROUWEN Mee op veldwerk	28
REGIE OVER JE EIGEN LEVEN SHOP Jeugd geeft jongeren advies, hulp en informatie	36
PROJECTEN IN BEELD Uitstapprogramma, Chinezen in Zicht en Verkenning Roemeense sekswerkers	40

Wat doet SHOP?

In Den Haag en omstreken biedt SHOP hulp aan (voormalig) sekswerkers en slachtoffers van mensenhandel.

Zorgprofessionals helpen hen op weg om weer zelf de regie over hun eigen leven te gaan voeren.

1 » Maatschappelijk werk

De hulpverlening van SHOP begint met een intake. Tijdens zo'n gesprek wordt bekeken welke hulpvragen een cliënt heeft en hoe het gesteld is met zijn of haar veiligheid en verblijfplaats. Passende opvang is meteen mogelijk als dat nodig is.

Na de intake bespreekt de cliënt samen met een vaste maatschappelijk werker waaraan hij of zij wil werken. Is de situatie na verloop van tijd voldoende stabiel, zijn er geen hulpvragen meer en kan de cliënt op eigen kracht verder? In overleg met de cliënt wordt de hulpverlening afgebouwd of volgt een doorverwijzing naar een andere hulpverlenende instantie. ◀◀

2 » Informatie en advies

Het informatie- en adviescentrum van SHOP, Spot 46, zet zich vooral in voor de positieverbetering van sekswerkers, de professionalisering van het vak en voor de destigmatisering van het beroep. Bezoekers kunnen bij Spot 46 makkelijk binnenlopen voor gratis informatie en advies in allerlei talen, onder meer over veilig en gezond werken, financiën, wet- en regelgeving en arbeidszaken. Ze komen ook langs voor een kopje koffie, een praatje of het kopen van condooms, glijmiddel en sponsjes. Diverse netwerkpartners faciliteren de wekelijkse spreekuren van Spot 46. Tijdens het soa-sprekuur kunnen bezoekers zich door het Centrum voor Seksuele Gezondheid gratis en anoniem laten testen op hiv en andere soa's. En eens in de week kunnen ze bij een boekhouder en een advocaat terecht met hun vragen. Elk jaar voert Spot 46 een speciaal project uit. In 2017 was dit BEMIN, een kijkje achter de gordijnen van sekswerkers. ◀◀

3 » Opvang

De 24-uursopvang van SHOP biedt (voormalig) sekswerkers en slachtoffers van mensenhandel een rustig en veilig onderkomen. Cliënten kunnen hier onder meer slapen, douchen, eten of de computer gebruiken. Ze kunnen bij de opvang ook terecht voor een praatje, het wekelijkse inloopsprekuur van de huisarts of deelnemen aan diverse activiteiten, zoals naailes of gezamenlijk koken. Bij de opvang gelden bepaalde omgangsvormen en veiligheidsregels. Samen geven de cliënten vorm aan het dagelijkse ritme en een schone en veilige omgeving. Ze leren respectvol met elkaar om te gaan, te luisteren en te zoeken naar compromissen. Zo vergroten ze hun zelfredzaamheid en stromen ze op termijn door naar een zelfstandige woning of een vorm van begeleid wonen. ◀◀

4 » Zorgcoördinatie

Slachtoffers van mensenhandel weten niet altijd wat hun rechten en plichten zijn en hoe ze aangifte kunnen doen. De zorgcoördinatoren van SHOP weten precies welke weg ze moeten bewandelen en helpen hen hierbij. Ze behartigen de belangen van slachtoffers in de regio Den Haag en Hollands Midden, coördineren de hulp en bewaken de voortgang en kwaliteit. Met de netwerkpartners bespreken de zorgcoördinatoren alle ontwikkelingen, knelpunten en signalen om slachtoffers zo goed mogelijk te helpen. De slachtoffers kunnen zowel bij SHOP als bij een andere hulpverleningsorganisatie een maatschappelijk werk-traject volgen. <<

5 » Veldwerk

De veldwerkers van SHOP en Spot 46 bezoeken regelmatig sekswerkers, exploitanten en eigenaren in de raamstraten en bij clubs, privéhuisen en massagesalons. Ze bespreken diverse thema's zoals gezondheid, financiën, werk en loopbaan en delen flyers in allerlei talen uit, bijvoorbeeld over soa's. Daarnaast proberen ze via populaire websites en online platforms in contact te komen met sekswerkers. Signalen van misbruik en mensenhandel kunnen door de veldwerkers aan diverse instanties, zoals het HEIT en de AVIM, worden doorgegeven. <<

6 » Expertise en onderzoek

SHOP heeft veel expertise en ervaring op het gebied van sekswerk en mensenhandel en is een belangrijke gesprekspartner bij beleidsvorming, ontwikkelingen in het werkveld en methodieken. De organisatie is vaak aanwezig bij expertmeetings, debatten of bijeenkomsten en levert op verzoek bijdragen aan onderzoeken. Alle verworven kennis en informatie wordt gedeeld met partners en verwerkt in nieuwe activiteiten, zoals diverse projecten, die gericht zijn op het verbeteren van de positie van (ex)sekswerkers en slachtoffers van mensenhandel. Zo is er bijvoorbeeld een verkenning uitgevoerd naar sekswerkers die onvergund thuiswerken. <<

7 » Samenwerking met partners

SHOP werkt samen met een groot aantal partners uit heel Nederland. Behalve elkaar informeren, bekijken deze partners ook hoe ze elkaar kunnen aanvullen en versterken.

De gemeente Den Haag is een belangrijke partner van SHOP. Zo zorgt de gemeente ervoor dat sekswerkers die uit het vak willen stappen sneller voor een uitkering in aanmerking komen. Ze mogen langer dan gebruikelijk over hun terugkeer naar de reguliere arbeidsmarkt doen en hebben minder verplichtingen. SHOP informeert de gemeente op haar beurt over haar werkwijze en ontwikkelingen rondom sekswerk. <<

Kijkje achter het raam

KUNSTRROUTE BEMIN

18 december 2017 tot 6 januari 2018

209 BEZOEKERS
97 gedachten en meningen

project van Spot 46 i.s.m. Liberty

TABOE DOORBREKEN
EN VOORoorDELEN WEGNEMEN

10 >

BEMIN, EEN BIJZONDER PROJECT VAN SPOT 46

Hoe ziet het leven van een sekswerker er nu écht uit? Afgelopen winter bezochten 209 bezoekers in Den Haag kunstproject BEMIN - een kijkje achter de gordijnen van sekswerkers - van Spot 46. Ze namen letterlijk een kijkje achter het gordijn en konden zelf ervaren hoe het is om achter het raam te zitten. De kunstwerken van sekswerkers brachten verhalen tot leven en maakten de kwetsbaarheid van hun werk en voor hun omgeving voelbaar.

Sekswerkers een stem geven en vooroordelen wegnemen: met die uitdaging ging kunstenares Esmeralda Detmers aan de slag. 'Het taboe rondom dit beroep is moeilijk te doorbreken, wel liet BEMIN een ander geluid horen. Anoniem, respectvol en vrij van enige vorm van sensatie werd de menselijke kant van dit beroep getoond, want ook een sekswerker kan moeder, amateurvoetballer of natuurliefhebber zijn. Zij vertelden hun verhaal en kregen zo een stem.'

Hobby's en belasting betalen

'Net als ieder ander betalen sekswerkers belasting. Ze hebben hobby's, een gezin om voor te zorgen en doen boodschappen', zegt Jacomien Veldboom, sociaal dienstverlener bij Spot 46. 'Niet iedereen realiseert zich dat. Sekswerkers worden eerder als crimineel bestempeld. Zo moeten ze bij het openen van een bankrekening,

BEMIN heeft de
Gouden Caleidoscoop
gewonnen en is daarmee
beoordeeld als beste
cultuurparticipatieproject
van Zuid-Holland!

'Interessante ervaring om zelf achter het raam te staan en bekeken te worden ...'

het afsluiten van een hypotheek of het regelen van een pensioenvoorziening eerst een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) overleggen. Om een gezonde sector te realiseren zijn goede cao-afspraken wenselijk. BEMIN belichtte ook die kant van het verhaal.'

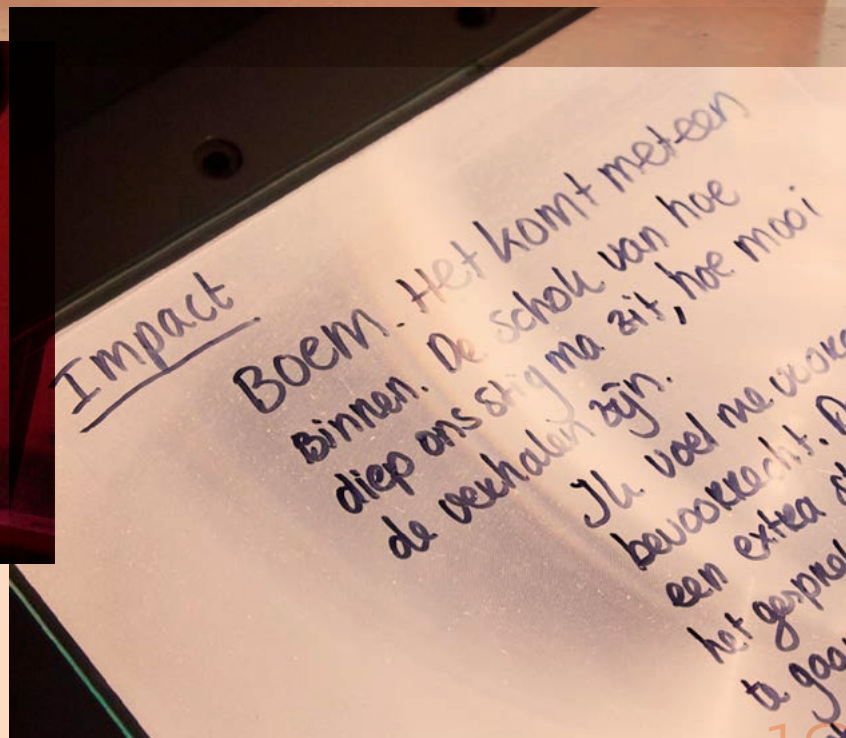
11 >

'Al het echte leven schuilt in de ontmoeting'

'Het kost nul euro om iemand met respect te behandelen'

Taboe doorbreken

Sekswerkers hebben veel contacten, maar staan vaak alleen in hun beroep. Esmeralda koos er daarom voor dat bezoekers de route alleen aflegden. 'Je ervaart wat persoonlijke verhalen met je doen en wordt geconfronteerd met je eigen vooroordelen. Na afloop kon je je gedachten opschrijven en projecteren op de muur. Bijzonder is dat bijna de helft van de bezoekers hun persoonlijke mening wilden delen. Uit deze reacties blijkt dat BEMIN mensen aan het denken heeft gezet over hun eventuele onbewuste (voor-)oordelen over het beroep sekswerker. Taboes doorbreek je door hierover met elkaar in gesprek te gaan.'

Tongen losmaken

De mening van de bezoekers is erg belangrijk voor Spot 46. Zo vulden bezoekers voor en nadat ze de route hadden afgelegd een vragenlijst in over hoe ze over sekswerk dachten. 'Na afloop waren de meningen overwegend positiever', zegt Jacomien. 'Het is winst als bezoekers inzien dat een sekswerker bijvoorbeeld ook een leuke moeder of vader kan zijn.' Deze interactieve kunstroute heeft het beroep van sekswerker dichterbij gebracht. Er is meer begrip en erkenning ontstaan, het heeft tongen losgemaakt en de discussie opgestart.

'Een boeiende kennismaking met de achterkant van een onbemind beroep'

Wat doet Spot 46?

Bij het informatie- en adviescentrum van SHOP, Spot 46, kunnen sekswerkers terecht voor gratis informatie en advies over onder meer veilig en gezond werken in de seksuele dienstverlening, financiën, wet- en regelgeving en arbeidszaken. Spot 46 zet daarnaast vooral in op de positieverbetering van sekswerkers en op destigmatisering van het beroep.

228
sekswerkers hebben 1.017
maal gebruik gemaakt van
het inloopsprek uur van Spot 46.

In totaal is

582
maal telefonisch informatie
en advies verstrekt.

75 keer gebeurde
dit via de e-mail.

De website is het afgelopen jaar

38.759
keer bezocht. Een gemiddelde
van 3.230 bezoeken per maand
en 106 bezoeken per dag.

De mobiele website werd in 2017

4.843

keer bezocht door 1.230 gebruikers.
Dat komt neer op een
gemiddelde van 403 bezoeken
per maand en 13 bezoeken per dag.

Spot 46 is ook actief met
online veldwerk. In totaal zijn

528

unieke sekswerkers benaderd
(327 vrouwen, 144 mannen
en 57 transgenders).

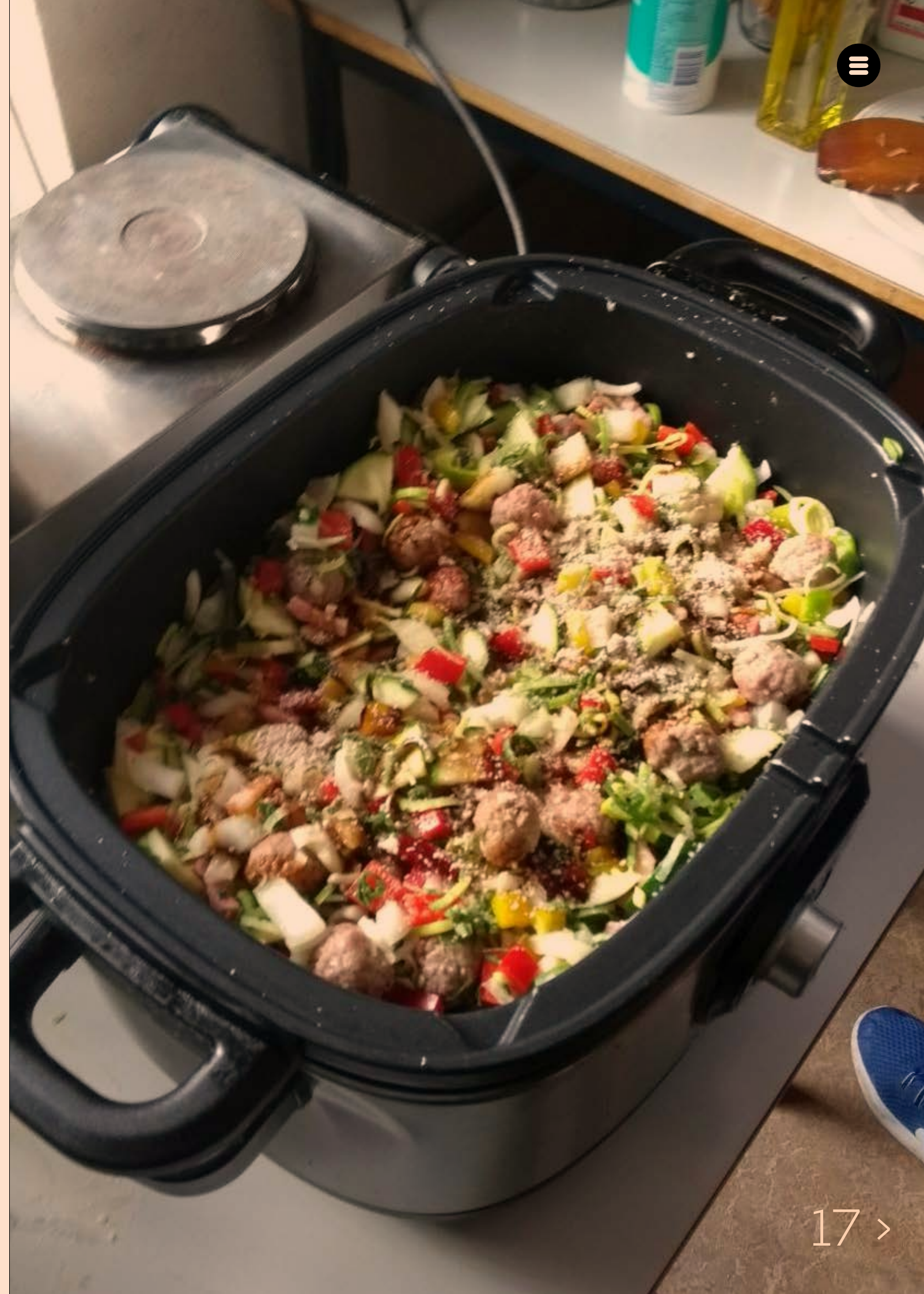

SEKSWERKERS ZIJN ZELFSTANDIGE EN GEDREVEN ONDERNEMERS

twenty four seven

Een gang met deuren naar twee slaapzalen, een badkamer met drie douches, een woonkamer en een kantoor. Misschien is het beknopt, maar de opvang van SHOP biedt dakloze sekswerkers een veilige plek waar ze kunnen slapen en uitrusten. Essentieel dus. 'De vrouwen wonen hier beschermd. Ze kunnen een traject starten en krijgen hulp en ondersteuning', vertelt Dave Bonnema, medewerker bij de opvang.

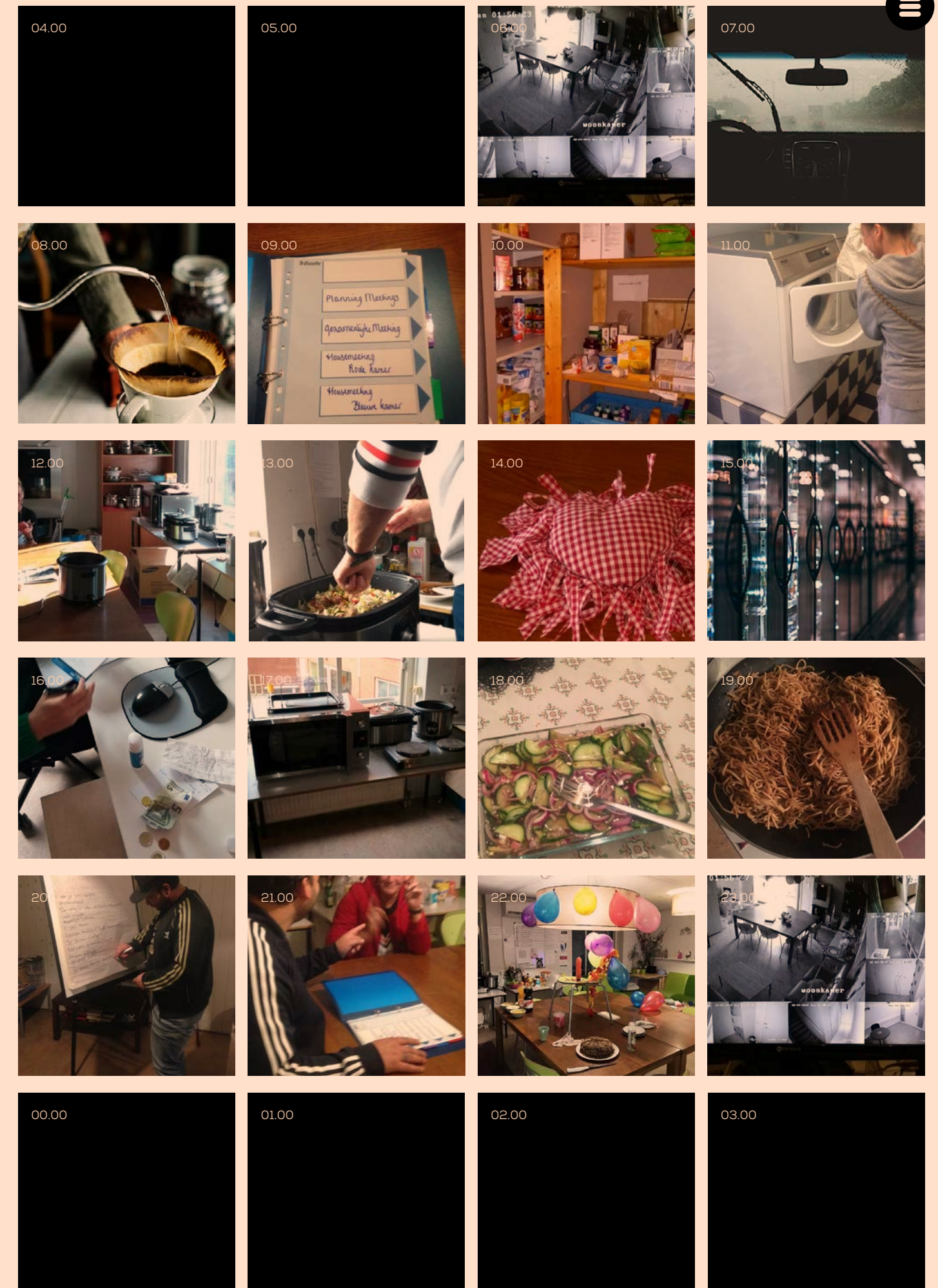

De 24-uursopvang van SHOP vangt vrouwelijke cliënten op die thuisloos zijn en geen plek hebben waar ze terecht kunnen. 'Grofweg zijn er drie groepen', meldt Dave. 'Sekswerkers die alleen voor bed-bad-brood komen en vaak in en uit lopen. Deze steeds kleiner wordende groep vrouwen leeft op straat en weet de weg te vinden naar SHOP. Verder zijn er vrouwen uit het mensenhandelcircuit en ex-sekswerkers, die langere tijd nodig hebben om hun leven weer een andere wending te geven. Zij blijven soms wel een halfjaar tot een jaar en stromen uiteindelijk vaak door naar een eigen woning of begeleid wonen.' 46 procent van de cliënten van de opvang nam in 2017 deel aan het uitstapprogramma van SHOP.

9.00 UUR Nieuwe cliënten kunnen bij de opvang terecht als ze zijn doorgestuurd door iemand van maatschappelijk werk, een netwerkpartner of de politie (in het weekend of 's nachts). Dave: 'Ze mogen bijkomen, krijgen een bed, kunnen douchen en wat eten. Daarna volgt een gesprek over de routine in de opvang en wat de regels zijn. Bijvoorbeeld dat iedereen om 10 uur uit bed moet zijn, zodat ze een ritme krijgen. Met het team maatschappelijk werk wordt besproken wat ze willen en hoe ze de toekomst zien. Willen ze uit het vak, een verslaving aanpakken of zelfredzamer worden? Binnen de opvang kunnen ze op dinsdagavond ook terecht bij dokter Iris. Zij heeft een eigen spreekkamer in de opvang.'

10.00 – 13.00 UUR 'Om te zorgen voor een dagritme, worden er verschillende bezigheden zoals sporten en wandelen georganiseerd. Ook vinden er diverse educatieve activiteiten plaats zoals een soa-voorlichting of een training budgettering. Een aantal keer in de week verzorgen de cliënten ook de lunch.'

14.00 UUR 'De maandagmiddag is de creatieve middag. De vrouwen haken, naaien en schilderen. Eén van hen maakt bijvoorbeeld een hartje met naald en draad.'

PLAATS VOOR 16 VROUWEN
45 UNIEKE CLIËNTEN IN 2017

**46% NEEMT DEEL AAN
HET UITSTAPPROGRAMMA**

2 SLAAPZALEN
8 STAPELBEDDEN

HANDDOEKEN LANGS DE KANTEN
ZORGEN VOOR ENIGE PRIVACY

1 BADKAMER MET 3 DOUCHES
1 WOONKAMER, ROOKKAMER EN KANTOOR

15.00 – 16.00 UUR 'De vrouwen doen boodschappen en koken het avondeten. Deze momenten zijn vaak gezellig en druk. In de ochtend eet iedereen op zijn eigen tijd. Ze krijgen geld mee voor de boodschappen. Vervolgens leveren ze het bonnetje in, samen met het overgebleven geld.' Dave: 'Sommige doen dat meer zelfstandig en andere ondersteunen we bij het maken van het boodschappenlijstje en het koken.'

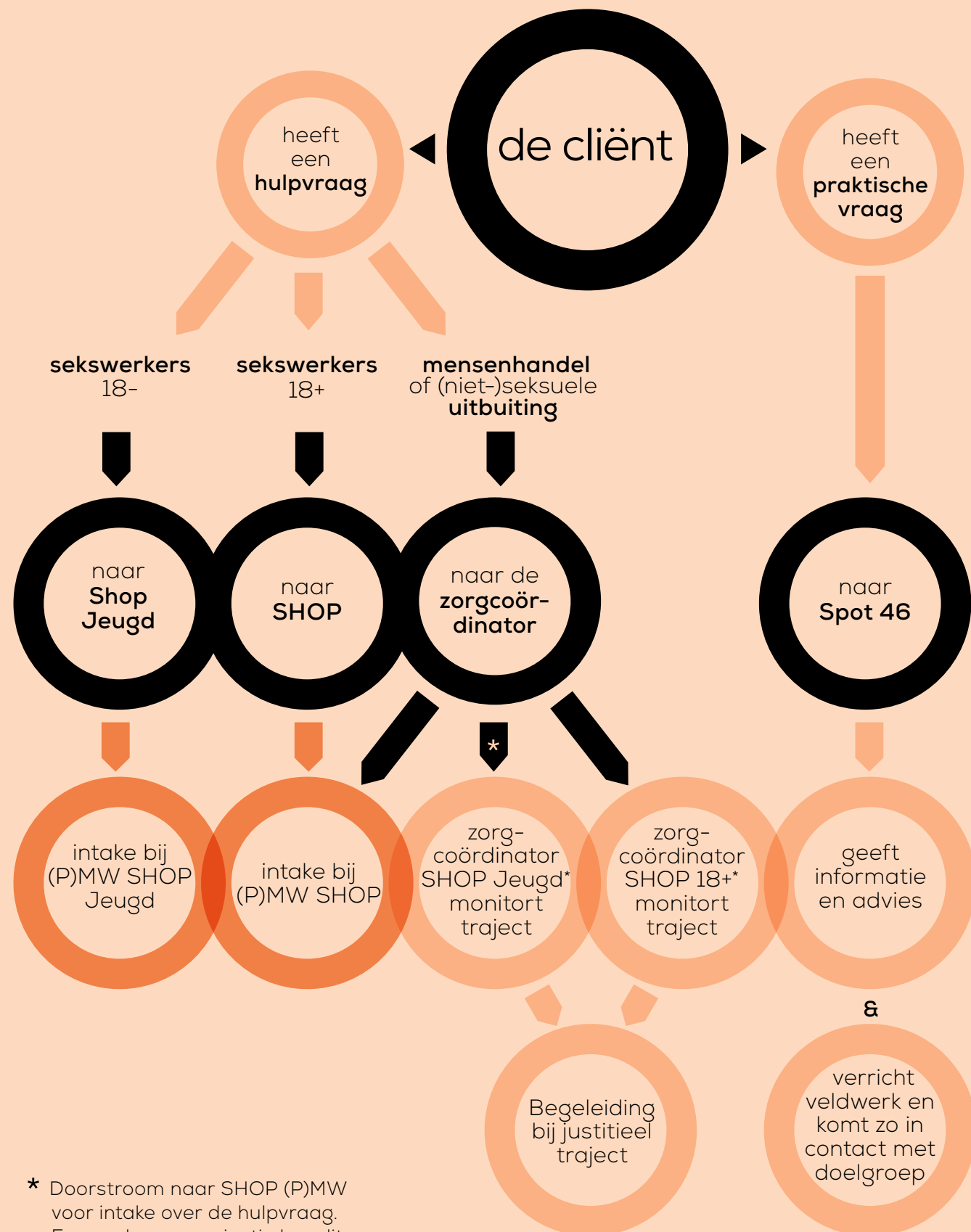
17.00 – 19.00 UUR 'Het pand beschikt niet over een keuken. Wel hebben we prima apparaten, zoals een elektrische oven, een hapjespan, een rijstkoker en een kookplaatje', vertelt Dave. 'En natuurlijk volop levensmiddelen. De vrouwen koken regelmatig zelf.'

20.00 – 21.00 UUR 'Donderdagavond is housemeeting-avond. Dan bespreken we zaken waar de vrouwen tegenaan lopen en maken we afspraken met elkaar. Ook komen bepaalde thema's, zoals zelfredzaamheid, aan de orde. Iedereen kan ideeën opperen voor activiteiten en we geven een terugkoppeling over wat er besproken is tijdens de medewerkersvergadering.'

22.00 UUR 'Ook verjaardagen en feestjes vieren we bij de opvang. Wanneer één van de vrouwen jarig is, krijgt ze een speciaal cadeau', glimlacht Dave. 'Uiteindelijk is het doel van al deze activiteiten dat de vrouwen actief blijven, ze het beste uit de dag halen en zo zelfstandig mogelijk leren leven.'

23.00 – 6.00 UUR 'Tijdens de nachts zijn wij ook aanwezig en bereikbaar. Het komt weleens voor dat de politie iemand aanmeldt die gelijk een bed nodig heeft. Daarom houden we op de opvang altijd één bed vrij, als dat mogelijk is. We zijn er ook voor vrouwen die niet kunnen slapen en even een praatje willen maken. Ze kunnen altijd bij ons aankloppen. De woonkamer en de rookkamer zijn ook 's nachts vrij toegankelijk.'

Route bij SHOP

* Doorstroom naar SHOP (P)MW voor intake over de hulpvraag. Een andere organisatie kan dit traject ook uitvoeren.

Een intake bij (P)MW SHOP en SHOP Jeugd

- Psychiatrische problemen of drugsgebruik?
- Problemen met bijvoorbeeld huisvesting, gezondheid, financiën, relatie of welzijn?
- Geen, onveilige of ongeschikte huisvesting?
- De wens om uit te stappen?
- Doorverwijzen naar andere instanties (wanneer je hieraan wil werken)
- (P)MW voor praktische en psychosociale hulpverlening, zoals
 - Krachteninventarisatie
 - Hulpverleningsplan
 - Begeleiding relevante betrokkenen
 - Zelfredzaamheidsmatrix
 - Analyse van Systematisch Rehabilitatiegericht Handelen (SRH)
 - Participatiemeter
 - Groepswork (o.a. lotgenoten)
- 24-uursopvang
 - Alleen voor vrouwen en transgenders*
 - Dagbesteding en overnachten
 - Eten
 - Basis medische zorg
- Uitstapprogramma
 - Oriëntatie, re-integratie en nazorg. Mogelijkheden zijn:
 - Sollicitatiebegeleiding
 - Empowermenttraining
 - Reïntegratieplan
 - Loopbaantesten/toolkit
 - Nice to meet you (contact leggen)

(P)MW= (Prostitutie) maatschappelijk werk

* Mannen kunnen terecht bij Stichting Wende (mannenopvang).

'Uit angst of schaamte doen veel slachtoffers geen aangifte'

Slachtoffers van mensenhandel weten niet altijd hoe ze aangifte kunnen doen of wat hun rechten en plichten zijn. Een zorgcoördinator helpt hen hierbij en weet welke weg ze moeten bewandelen. Heady Soe-Agnie is zo'n zorgcoördinator. Bij SHOP behartigt zij de belangen van slachtoffers van mensenhandel in de regio Den Haag en Hollands Midden.

Wat doe je als zorgcoördinator?

» 'Ik zorg dat slachtoffers informatie of advies krijgen of naar de juiste instantie worden doorverwezen. Ik coördineer de hulp en bewaak de voortgang en kwaliteit. Met onze netwerkpartners bespreek ik alle ontwikkelingen, knelpunten en signalen om slachtoffers zo goed mogelijk te helpen.' «

Hoe loopt die route?

» 'Is er een vermoeden van mensenhandel, dan krijgt SHOP daar melding van. Tijdens een intake inventariseren we de behoeften en hulpvragen. Ook informeren we de cliënt over zijn of haar rechten en plichten, zoals het

recht om aangifte te doen. Uit schaamte of angst voor represailles doen velen dat niet. Doen ze wel aangifte, dan volgt eerst een onderzoek en bij voldoende bewijs een rechtszaak. We blijven het proces monitoren en bespreken regelmatig de voortgang. Na de uitspraak van de rechter volgt een afrondend gesprek en dragen we het dossier over aan de ambulante hulpverlening.' «

Wat zijn iemands rechten en plichten?

» 'Slachtoffers hebben de plicht beschikbaar te zijn voor onderzoek en verhoor. Ze hebben recht op opvang, een advocaat, een uitkering, een

IN TOTAAL IS AAN
114 CLIËNTEN
 ZORGCOÖRDINATIE AANGEBODEN

tijdelijke verblijfsvergunning en psychosociale hulp. Als opvang niet nodig is, controleren we of de huisvesting van het slachtoffer veilig is.’ <<

Welk verschil kun je maken?

.>> ‘We zijn er voor de slachtoffers. Zij kunnen alles met ons bespreken of aan ons vragen. Wij staan hen bij, ook in moeilijke situaties. Zo bouwen we een vertrouwensband op.’ <<

Hoe laat je je werk los?

>> ‘Soms raakt een situatie mij persoonlijk of heb ik een second opinion nodig. Bij collega’s kan ik dan terecht voor raad en advies. Ook bespreken we bij SHOP regelmatig de voortgang van cliënten en delen we onze visies.’ <<

Wat is jouw drive en aanpak?

>> ‘Ik ben begaan met mensen en wil ze vooruit helpen. Met mijn sociaal - juridische achtergrond kan ik hen ondersteunen om weloverwogen keuzes te maken. Ik stel cliënten op hun gemak door open het gesprek aan te gaan. Het is fijn als daders worden veroordeeld. Echt tevreden ben ik als slachtoffers hun leven weer kunnen oppakken, ongeacht de uitslag.’ <<

308

cliënten werden begeleid
 bij het maatschappelijk werk van SHOP.
 Dit waren 253 vrouwen,
 49 mannen en 6 transgenders.

Van deze 308 doorliepen

167

cliënten een traject bij het
 Prostitutie Maatschappelijk Werk.
 De overige 141 waren (vermoedelijk)
 slachtoffers van mensenhandel.

103

cliënten zitten in het hulpverleningstraject
 of staan op de monitoringslijst van de
 zorgcoördinator, omdat er nog een
 strafzaak, juridische procedure of een
 mensenhandel gerelateerde hulpvraag ligt.

Het aantal slachtoffers van mensenhandel
 is in 2017 gestegen. Het aantal slachtoffers
 overige uitbuiting ook. Deze stijging was

27% en **12,5%**
 voor mannen voor vrouwen

Bouwen aan vertrouwen

Nog even en ze gaat met pensioen. Gordana Nikolic heeft dan ruim zestien jaar gewerkt bij SHOP, onder andere in het veldwerk. Haar taak: vertrouwen opbouwen bij de sekswerkers achter het raam en hen hulp en advies bieden. Hoe ze dat doet? 'Frequent langsgaan, je gezicht laten zien en een praatje maken. Maar je vraagt nooit meteen naar hoe het vandaag ging ofzo. Je praat eerst wat over het weer, de vakantie of over hoe het met de kinderen is', weet ze. We gaan mee het veld in met een expert.

het veld

Doubletstraat

Vandaag staat een bezoek aan de Doubletstraat gepland. De instructies zijn helder. Vóór we de straat in gaan liever even de camera en blocnote weg, geeft Gordana aan. 'Vorige week heeft één van de klanten opnamen gemaakt en op internet gezet. Dat is natuurlijk not done.' Gordana is een bekend gezicht in

de straat. Een glimlach, een klopp op het raam en de deur gaat open.

Spaans, Bulgaars, Hongaars

Praten gebeurt veelal in het Spaans, want een groot deel van de sekswerkers is Latina. Maar ook zijn ze Bulgaars, Hongaars, Roemeens en natuurlijk Nederlands. 'SHOP verbetert de positie van (ex)sekswerkers en slachtoffers van

SHOP ondersteunt sekswerkers met advies en informatie

mensenhandel door het geven van informatie, advies en praktische en psychosociale hulp', staat te lezen in de folder die Gordana tijdens haar ronde uitdeelt. 'We hebben folders in alle talen. Ikzelf kom uit voormalig Joegoslavië en spreek Nederlands, Spaans, Engels, Hongaars en Bulgaars.'

Winkel van Sinkel

Vaste stopplaats is de winkel van Inez*, een Colombiaanse waarmee Gordana regelmatig contact heeft. 'Zij runt een soort Winkel van Sinkel, een plek waar je van alles kunt krijgen, zoals condooms, glijmiddel en zelfs wat kleins te eten. Haar winkeltje is een ontmoetingsplek en Inez verwijst mensen vaak door naar SHOP. Ikzelf help hen vooral bij praktische problemen. Denk aan huisvesting of het betalen van belastingen. Soms merk ik dat een cliënt onder invloed van een loverboy staat. Samen proberen we dan te werken aan meer bewustwording.' Voor praktische vragen,

zoals soa-testen, kunnen sekswerkers terecht bij Spot 46. Zonder afspraak kunnen ze daar binnen lopen voor advies en informatie. Als er behoefte is aan maatschappelijke hulpverlening dan verwijzen de medewerkers van Spot 46 de bezoekers door naar SHOP.

Waldorpstraat

'Zo'n tien jaar geleden sloot de tippelzone aan de Waldorpstraat', vertelt Gordana verder. 'Daar hadden we de 'huiskamer', een ontmoetingsplaats waar sekswerkers een warm kopje koffie konden krijgen en waar we een oogje in het zeil hielden. Na de sluiting zijn deze sekswerkers uit beeld verdwenen.' SHOP probeert alsnog contact te leggen, bijvoorbeeld op straat of in de horeca. Ook online houden ze een vinger aan de pols, bijvoorbeeld via een website als Kinky.nl.

Kleinkinderen

We lopen een passage in waar nog meer ramen zijn. Sommige gordijnen

zijn gesloten; er is niemand aanwezig of er is een klant. Links en rechts groet Gordana de vrouwen. We lopen weer naar buiten, het daglicht in. Achter een van de ramen op straat zit een bekende van Gordana, Luiza*. 'Ik betaal de kamer per dag, maar dit is wel mijn vaste plek', vertelt ze. Het is er warm dankzij de warmtelampen, op het bed ligt een spreij en aan de muur hangen de huisregels. 'Het is vandaag een rustige dag. Ik ben net weer terug uit de Dominicaanse Republiek waar ik mijn kleinkinderen heb bezocht. Dat was fijn.'

Eén stap vooruit

Gordana legt uit dat veel van de sekswerkers zzp'er zijn. 'Ze huren een raam, betalen inkomstenbelasting en zijn

zelfstandig. Ik probeer ze echter niet alleen aan het hier en nu te laten denken, maar ook aan de lange termijn. Wat gebeurt als je zestig bent? Wil je dit werk dan nog doen? Stel, iemand wil betere huisvesting. Hoe pak je dat aan? Helaas is bijvoorbeeld een hypotheek of een uitkering krijgen lastig voor deze groep mensen. Daar ligt ook een deel van mijn frustratie. Sommige sekswerkers willen uitstappen. Ze denken vooruit en willen hun positie verbeteren. Maar het is moeilijk, ze hebben vaak nauwelijks recht op voorzieningen of krijgen bijvoorbeeld te maken met de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND). Of hun familie heeft het geld nodig. Het is vaak één stap vooruit en drie achteruit. Die ene stap vooruit, dáár doen we het voor.

'Die éne stap vooruit, dáár doen we het voor'

* Namen zijn om privacyredenen gefingeerd.

IN DE RAAMSTRATEN WERKEN
VOORAL SPAANSTALIGE
EN OOST-EUROPESE SEKSWERKERS

IN DE MASSAGESALONS WERKEN
BIJNA ALLEEN AZIATISCHE VROUWEN.

DE MEESTE NEDERLANDSE
SEKSWERKERS ZIJN WERKZAAM
IN CLUBS EN PRIVÉHUIZEN

SHOP en Spot 46 brachten

208

bezoeken aan sekswerkers.
De raamstraten werden 141 keer
bezocht. Clubs, privéhuizen en
massagesalons 67 keer.

Het veldwerk in
de onvergunde sector
is in ontwikkeling.

In totaal
vonden in 2017
ongeveer

95

individuele gesprekken
plaats.

De veldwerkers spraken

2.181

keer met sekswerkers. De meest
besproken onderwerpen waren
gezondheid, uitstappen en financiën.

DESTIGMATISEREN
VAN HET BEROEP
SEKSWERKER
IS ÉÉN VAN DE
KERNDOELEN VAN
SHOP

de regie over je eigen leven

Landelijk liggen de cijfers van minderjarigen die sekswerk verrichten hoger dan gedacht. In de gemeente Den Haag ging de leeftijdsgrens van sekswerk onlangs omhoog van 18 naar 21 jaar. Genoeg reden voor SHOP om een informatiepunt in het leven te roepen, waar minderjarigen, maar ook ouders of verzorgers en zorgprofessionals voor advies en vragen over sekswerk en mensenhandel terecht kunnen.

'Ik verleen een bijzondere dienst. Ik wil weten hoe ik mijn beroep veilig kan uitoefenen, welke risico's ik loop en waar ik me kan laten testen op soa's'

SHOP wil voorkomen dat jongeren tussen wal en schip belanden en lanceerde daarom het informatiepunt www.shop-jeugd-den Haag.nl. Nicole Harms, hulpverlener en zorgcoördinator van SHOP Jeugd, plaatst minderjarigen niet direct in een slachtofferrol. 'Het belangrijkste is zorgen dat minderjarigen geen gevaar lopen, veilig werken en goed op zichzelf letten. In een open gesprek luister ik vrij van oordelen naar elk individueel verhaal. Ik zorg dat jongeren zich gehoord voelen en vrijuit kunnen spreken. Ik schrijf ze niet de les voor en bouw zo een relatie met hen op.'

Open en onbevooroordeeld

Minderjarigen zijn kwetsbaar en worden soms verliefd op een loverboy of -girl. Deze mensenhandelaren lokken hen onder dwang, zoals geweld, misbruik of chantage, de seksindustrie in. Jongeren kunnen ook te maken krijgen met slechte arbeidsvoorwaarden, erbarmelijke

leefomstandigheden of huiselijk geweld. 'Ook in die situaties gaan we open en onbevooroordeeld het contact aan', vertelt Nicole. 'Jongeren moeten uiteindelijk zelf tot inzicht komen en hun eigen keuzes maken. Afhankelijk van de vraag of de behoefte regelen we bijvoorbeeld een advocaat of schakelen we de Jeugd GGZ in. Kortom, we bieden hulp op maat.'

Onder de aandacht brengen

De wereld van jongeren is nieuw voor SHOP. Nicole: 'We willen de site en ons inloopspreekuur beter onder de aandacht van jongeren brengen. Bijvoorbeeld door promotie via sociale media, uitgaansgelegenheden, scholen en sport- en buurthuizen. De cijfers van uitbuiting onder minderjarigen, in welke vorm dan ook, moeten naar beneden. We helpen minderjarigen op weg, zodat ze uiteindelijk weer zelf de regie over hun eigen leven kunnen voeren.'

WWW.SHOP-JEUGD-DENHAAG.NL
635 KEER BEZOCHT
IN DRIE MAANDEN
WEKELIJKS INLOOPSPREEKUUR
OPEN EN ONBEVOORoorDEELD

Projecten in beeld

Naast het reguliere werk zet SHOP zich in voor diverse projecten, die gericht zijn op het verbeteren van de positie van (ex)sekswerkers en slachtoffers van mensenhandel. Drie van deze projecten komen hier in beeld.

Van carrière switchen

HET UITSTAPPROGRAMMA VOOR SEKSWERKERS

Stoppen met sekswerk en een carrièreswitch maken, is niet eenvoudig. Het stigma op het beroep maakt het vinden van ander werk en het vormen van een nieuw sociaal netwerk lastig.

SHOP helpt ex-sekswerkers bij het opbouwen van een nieuw bestaan. Binnen het uitstapprogramma kunnen ze hiervoor onder meer gebruik maken van sollicitatiebegeleiding, een empowermenttraining of een jobhunter. Wanneer cliënten stoppen met sekswerk kunnen zij door de daling van hun inkomsten financiële problemen krijgen of dak- of thuisloos raken. Ook een verouderde of geen opleiding, taalproblemen of een verslaving maken het hen lastig om hun leven weer op de rit te krijgen. SHOP gaat met al deze leefgebieden aan de slag en kijkt hierbij vooral naar wat iemand wil en kan. Cliënten worden zich hierdoor ook bewust van hun eigen competenties, zoals mensenkennis, creativiteit, klantvriendelijkheid, stressbestendigheid of doorzettingsvermogen. Allemaal vaardigheden die in andere beroepen

goed van pas komen en het makkelijker maken om uit te stappen. Het uitstapprogramma heeft als doel om in vier jaar tijd 180 sekswerkers vrijwillig van loopbaan te laten veranderen. Dat doel is al ruimschoots behaald. De cliënten die het uitstapprogramma volgden, hebben een nieuwe baan, zijn gestart met een opleiding, doen vrijwilligerswerk of vonden een andere vorm van dagbesteding.

FOCUS

- Financiën en huisvesting op orde krijgen
- Empowerment vergroten en stigma verkleinen
- In contact blijven door veldwerk
- Nieuwe werkgevers en opleidingsinstellingen informeren
- Kijken wat iemand binnen zijn of haar mogelijkheden kan en wil.

De Chinese gemeenschap in Nederland is veelal ijverig en rustig en valt niet op door grote sociale of criminele problemen. Toch doen zich in de Chinese horeca en massagesalons praktijken voor als arbeidsuitbuiting en illegaal sekswerk.

Vertrouwen winnen

CHINEZEN IN-ZICHT

Deze misstanden komen door de taalbarrière en culturele afstand nauwelijks aan het licht. SHOP streeft er naar om het vertrouwen van deze gemeenschap te winnen en realiseerde 海安 Haags Welzijn, een initiatief dat gratis informatie, advies en hulp biedt in het Chinees. Ook vangt SHOP door een netwerk van Chinese vrijwilligers steeds meer signalen op vanuit de Chinese gemeenschap zelf. Bijvoorbeeld over slechte werkplekken, de toename van Chinese sekswerkers in de onvergunde sector of hoogopgeleide Chinezen die voor het sekswerk kiezen en daarmee hun verblijf in Nederland bekostigen. SHOP zoekt op alle mogelijke manieren toenadering: veldwerkbezoeken, een

website, spreekuren bij Stichting De Chinese Brug, expertmeetings, presentaties, workshops en het verspreiden van flyers. Het vertrouwen groeit.

FOCUS

- Brugfunctie uitbouwen
- Empowerment vergroten
- Kennis delen
- Taboes en stigma bespreekbaar maken
- Signalen onderzoeken en delen

De laatste jaren neemt het aantal sekswerkers uit Roemenië fors toe. Een verkennend onderzoek geeft een beter beeld van hun situatie en hoe deze groep het beste te bereiken is.

Uit het isolement halen

VERKENNEND ONDERZOEK NAAR ROEMEENSE SEKSWERKERS

Een Roemeens sprekende medewerker van Spot 46 legde in een jaar tijd contact met 78 Roemeense sekswerkers in Den Haag.

Uit de gesprekken bleek vooral dat het niet beheersen van de Nederlandse of Engelse taal een groot probleem is. De Roemeense sekswerkers hebben hierdoor geen kennis van de wet- en regelgeving in Nederland en tekenen bijvoorbeeld in goed vertrouwen een huurcontract met alle gevolgen van dien. Dat maakt deze groep kwetsbaar. In het begin waren de Roemeense sekswerkers erg achterdochtig en bang om zich open te stellen tegenover iemand uit hun thuisland. In Roemenië

is sekswerk illegaal en bovendien sterk gestigmatiseerd. Ook zijn daar geen organisaties die de rechten van sekswerkers vertegenwoordigen of verdedigen. Pas na enkele maanden ontstond er vertrouwen en acceptatie. De sekswerkers vonden het prettig rechtstreeks contact te hebben met iemand die hun cultuur begreep en hun taal sprak.

FOCUS

- Informatiemateriaal in het Roemeens ontwikkelen
- Sekswerkers Nederlands of Engels laten leren
- Voorlichting in het Roemeens geven over huisvesting, financiën, uitstapmogelijkheden en gezondheid

shop

COLOFON

SHOP

Herengracht 20
2511 EH Den Haag
070 3614747

info@shop-den Haag.nl
www.shop-den Haag.nl

TEKSTEN

Het Nederlands Tekstbureau
Susan de Louw & Marieke Linn

CONCEPT EN VORMGEVING

de nieuwe studio
Erla van der Pauw & Janneke Hendriks

FOTOGRAFIE

Johan Nieuwenhuize
Joan van Nispen tot Sevenaer
Dave Bonnema

© 2018 SHOP DEN HAAG
ALL RIGHTS RESERVED